Northern Rock, Royal Bank of Scotland у Великій Британії, IKB у Німеччині тощо). Дефолти останніх здатні спричиняти колапс усієї фінансової системи саме через масштаби діяльності, про що, зокрема, свідчать наслідки дефолту банку Lehman Brothers. Відтак, контроль за масштабами для обмеження «імунітету великого бізнесу» може розглядатись як антикризовий захід уряду.

При надмірному масштабі фінансових установ може виникати особливий вид екстерналій, коли негативні наслідки банкрутств перекладаються на «третіх осіб» — платників податків.

Визнання поведінкової природи макроекономічної нестабільності означає відмову від абсолютизації ідеї «ефективних ринків» і «раціональної поведінки суб'єктів». Відтак, передбачається, що макроекономічна політика має реалізовуватись через стимули та обмеження. цієї поведінки.

Література

1. Bernanke B. The Great Moderation (2004) — Режим доступу: federalreserve.gov/boarddocs//2004022
2. Europe economy: Will economic risk alert mechanism work? [Електронний ресурс]. — April 25th 2012. — Global Business Performance Think Tank, Economist Intelligence Unit, 2012. — Режим доступу: http://performance.ey.com/2012/05/15/europe-economy-will-economic-risk-alert-mechanism-work/
3. Blanchard O., Cotarelli C. Ten commandment for fiscal adjustment in advanced economies — Режим доступу: www.rtable.net/index/rt/economics1/344
4. Scoreboard for the Surveillance of Macroeconomic Imbalances / Occasional Paper. — № 92. — February 2012. — European Commission, 2012. — 28 pp.

Ревун К. І.,
здобувач,
Тернопільський національний економічний університет

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

У розвитку національної економіки існує комплекс проблем. Це — збалансованість економічного розвитку, удосконалення структури, економіки, підвищення її ефективності, прискорення

темпів і пошук нових джерел економічного зростання, вироблення ефективного інструментарію державного регулювання, який би підтримував макроекономічну стабільність і дозволяв передбачати можливі кризові процеси. Історія розвитку багатьох країн світу свідчить про те, що їм доводилося переживати глибокі спади виробництва, фінансові потрясіння, масове безробіття, гострі соціальні та політичні конфлікти. Відмітимо, що дані процеси носили циклічний характер і продовжують повторюватися і на сучасному етапі розвитку продуктивних сил. Одні країни з великими труднощами і значними витратами долають наслідки циклічних коливань, інші досить успішно справляються з економічними і соціальними потрясіннями і в досить короткі терміни виводять свої економічні системи з гострих кризових станів. Успіх антикризових заходів залежить від обраної моделі та засобів державного регулювання економікою.

Ліберальна концепція монетаризму в США не передбачає прямого втручання держави в економіку, а передбачає лише широку державну підтримку приватного підприємництва і ринку. Тому в цій країні антикризове державне управління проявляється у вдосконаленні законодавства в сфері створення нових робочих місць у першу чергу в державному секторі, розробки цільових програм з працевлаштування молоді, ліквідації структурного безробіття, реалізації структурних програм, які збільшуватимуть експорт і підвищуватимуть конкурентоспроможність національної економіки.

У ряді країн (Німеччині, Великобританії, Італії, Чехії) державні органи застосовували особливі антикризові заходи, що стосуються реалізації програм приватизації для збалансованості та підвищення конкурентоспроможності економіки як на мікро-, так і на макроструктурному рівнях.

У Швейцарії, Японії, Австралії, Канаді, Китаї, Росії особлива увага в реалізації антикризового регулювання відводиться монетарним важелям. Для підтримки інвестиційного попиту центральні банки зменшували ставки рефінансування, резервні вимоги, купували державні боргові зобов’язання, комерційні та іпотечні цінні папери, розширювали перелік об’єктів застави, підтримували ліквідність в іноземній валюті.

Національний банк Швейцарії уклав угоди про свопи франків на польські злоті та угорські форинти. Китайський народний Банк уклав угоди про свопи юанів на іноземну валюту з центральними банками Індонезії, Малайзії, Гонконгу, Білорусії, Аргентини, Кореї на загальну суму 660 млрд юанів. Окремі країни, що

стикнулись з відтоком капіталу, такі як Росія, Польща, Індія, Бразилія, Корея також активно використовували міжнародні резерви для надання ліквідності в іноземній валюті [1, с. 9].

Реалізація грошово-кредитної політики в Україні у 2013 та подальших роках відповідно до задекларованих основних напрямів грошово-кредитної політики [2] здійснюватиметься на засадах використання основних елементів монетарного режиму, що базується на ціновій стабільності. Це передбачає дотримання таких основних принципів:

— безумовної пріоритетності цінової стабільності та підпорядкування їй усіх інших цілей і завдань грошово-кредитної політики. Відповідно до законодавства як критерій оцінки досягнення головної цілі грошово-кредитної політики використовуватиметься показник індексу споживчих цін у річному вимірі. Одночасно з метою здійснення всебічного аналізу інфляційної ситуації також уважно відстежуватиметься динаміка інших цінових індексів (базовий індекс споживчих цін, індекс цін виробників промислової продукції, індекс-дефлятор ВВП);

— орієнтації на середньострокову перспективу. Допускається певне тимчасове відхилення показників приросту індексу споживчих цін у річному вимірі від установлених цільових орієнтирів, якщо такі відхилення не несуть загрози для цінової стабільності в середньостроковій перспективі. Як підстави для коригування грошово-кредитної політики розглядатимуться переважно чинники, які містять потенціал для зміни середньострокових інфляційних трендів.

По суті таких інструментарій відповідає одному із класичних принципів забезпечення збалансованого розвитку обґрунтованих ще Яном Тінбергеном і вимагає доповнення заходами з державної підтримки зростання зовнішнього вкладу в економіку та рівня зайнятості.

Підсумки розвитку економіки України за січень-серпень 2013 року показали відкритість національної економіки та її вразливість перед наростаючими негативними зовнішніми впливами. В цілому тенденції світового розвитку не є сприятливими для України. Темпи відновлення світового ВВП, досягнувши у 2010 році 5,2 %, у 2011 році сповільнилися до 3,7 %, а в 2012 році — до 3,1 % [3]. Боргове навантаження на економіку розвинених країн продовжує зростати, а це в свою чергу вплине на залучення зовнішнього інвестування до національної економіки. Несприятлива зовнішньоекономічна кон’юнктура призвела в Україні до зменшення обсягів виробництва орієнтованих на

експорт галузей. Негативно на ситуацію у промисловості впливає і посилення конкуренції з боку іноземних виробників, формування низької цінової динаміки на світових товарних ринках, відсутність кредитної підтримки та жорстка монетарна політика. Незважаючи на всі труднощі, пов'язані з глобальною економічною кризою, в Україні у 2013 році ситуація з торговим балансом найкраща за останні три роки. Зовнішньоторговельне сальдо у 2013 році якщо і буде негативним, то дефіцит буде істотно нижчим, ніж у 2012 році, коли воно було мінус 8,9 млрд дол. [3]. Це може свідчити про підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції.

Для збалансування національної економіки у 2014 році уряд повинен проводити виважену структурну політику, переглянути інструменти макроекономічної стабілізації. Основні пріоритети повинні лежати в площині вирішення проблеми державного боргу, підвищення інвестиційної привабливості за рахунок зваженого застосування інвестиційних податкових преференцій і надання державних гарантій, збільшення обсягів інвестиційних ресурсів і підвищення ефективності їх використання, розширення обсягів кредитного забезпечення для реального сектора, вдосконалення механізму грошової пропозиції, пільгового кредитування інвестиційних проектів за участю центрального банку.

У періоди кризи для стабілізації економіки апріорі уряди застосовують протекціоністські заходи, тому в Україні необхідно посилити урядовий контроль за досягненням поставлених цілей, недопущення наростання дисбалансів. За переходу України до реалізації інноваційно-інвестиційної стратегії на перший план вийдуть ризики нестачі ресурсів для структурної перебудови економіки, вузькості попиту, загострення конкуренції з розвиненими країнами на світових ринках. Тому Уряду необхідно шукати нові механізми корекції бюджетного дисбалансу, нові механізми для забезпечення розвитку та збалансування фінансового сектору національної економіки.

Література

1. Антикризова політика в світі та Україні : порівняльна оцінка заходів та економічних ефектів. — К.: Інститут економічних досліджень та політичних консультацій, 2009. — 39 с.

2. Основні засади грошово-кредитної політики на 2013 рік / Рішення Ради Національного банку України від 05.09.2012 р. № 16 з доопрацюванням. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=127394.

3. Данилишин Б. Україна нарощує експорт до ЄС та Китаю / Б. Данилишин // Економічна правда. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.epravda.com.ua/publications/2013/09/23/395731/.

Репов М. І.,
к.е.н, доцент,
Кримський економічний інститут
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА КРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВНОГО АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ

Економічна безпека країни являє собою надсистему, яка акумулює і включає такі важливі її складові, як фінансова, енергетична, інноваційно-технологічна, продовольча, соціальна, трудоресурсна та зовнішньоекономічна безпека держави. Водночас економічна безпека нерозривно пов'язана також із інформаційною, військово-політичною безпеками.

В економічній системі країни виділяють такі блоки проблем, що дозволяють розкрити зміст економічної безпеки: проблеми, пов'язані зі збереженням і підтримкою народногосподарського комплексу країни; проблеми, пов'язані з підтримкою функціонування економіки у надзвичайних ситуаціях: аварії на життєво важливих об'єктах, землетруси, паводки, буревії тощо; проблеми, пов'язані з перетворенням відносин власності, з відсутністю чіткої правової бази, що породжує корупцію державного апарату, безліч економічних злочинів, криміналізацію економіки і суспільства, різке розшарування суспільства на багатих і бідних; економічні проблеми взаємодії із зовнішнім світом [1].

У світі існують різні системи і моделі національної безпеки: американська — орієнтована на поєднання зовнішньої та внутрішньої безпеки; японська — з акцентом на внутрішню соціальну безпеку; китайська, яка є найбільш концентрованим виразом систем безпеки держав, що здійснюють будівництво соціалістичного суспільства; системи, властиві державам, що нещодавно набули